

แปดบรรทัดฐานเพื่อสร้างเสถียรภาพในพื้นที่ทางไซเบอร์

วิเคราะห์และเรียบเรียงโดย พ.ท. อ่างชัย หนูนภักดิ์

สถาบัน Australian Strategic Policy Institute (ASPI) ซึ่งเป็น Think Tank ของออสเตรเลีย ได้อธิบายถึง “แปดบรรทัดฐานเพื่อสร้างเสถียรภาพในพื้นที่ทางไซเบอร์” สรุปได้ดังนี้

ในช่วงเวลามากกว่าหนึ่งช่วงอายุคนเล็กน้อย “อินเทอร์เน็ต” ได้กลายมาเป็นสารตั้งต้นสำคัญสำหรับการปฏิสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และได้เป็นตัวปลดล๊อคที่นำมาซึ่งผลประโยชน์อย่างมหาศาล ควบคู่ไปกับการพึ่งพาซึ่งกันและกัน อินเทอร์เน็ต ได้นำมาซึ่งความไม่เสถียรภาพ และความขัดแย้ง การโจมตีทางไซเบอร์โดยรัฐและตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐได้เพิ่มขึ้น และกำลังคุกคามความมั่นคงในพื้นที่ทางไซเบอร์ ตลอดหลายปีที่ผ่านมา มีเสียงเรียกร้องมากมายสำหรับ “กฎหมาย” และ “บรรทัดฐาน” ในการจัดการกับความไม่มั่นคงระหว่างประเทศใหม่ที่ถูกรื้อสร้างโดยเทคโนโลยีสารสนเทศ

ซึ่งการเรียกร้องแรก เริ่มต้นด้วยข้อเสนอจากรัสเซียต่อ “สหประชาชาติ (UN)” เมื่อสองทศวรรษที่ผ่านมา โดยเรียกร้องให้ “สนธิสัญญาที่ผูกมัด” เป็นเรื่องโชคร้าย ธรรมชาติของอาวุธไซเบอร์ และความผันผวนของเทคโนโลยี ทำให้สนธิสัญญาดังกล่าวจะยังไม่ได้รับการรับรอง และอาจล่าสมัยได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น UN ได้จัดตั้ง “กลุ่มผู้เชี่ยวชาญภาครัฐ (Group of Governmental Experts: GGEs)” ขึ้นมาแทน เพื่อกำหนด “บรรทัดฐานที่ไม่ผูกมัด” ในปี 2013 และ 2015 แม้กลุ่มดังกล่าวจะไม่สามารถผลิตรายงานได้ในปี 2017 แต่พวกเขายังคงทำงานต่อไปด้วยการขยายสมาชิก และตั้ง “คณะทำงานปลายเปิด (Open-ended Working Group)” ซึ่งมีกว่า 80 ประเทศเข้าร่วม นอกจากนี้ เลขาธิการ UN ได้จัดตั้ง “กลุ่มผู้ปฏิบัติงานระดับสูง”

ออกรายงานเพื่อนำไปสู่การหารือในภาพรวมของ UN ในปี 2020 ยังมี “คณะกรรมการเพื่อเสถียรภาพในพื้นที่ทางไซเบอร์ (Global Commission on the Stability of Cyberspace: GCSC)” ที่ประกอบด้วยอดีตเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้เชี่ยวชาญจากภาคประชาสังคม หน่วยงานการศึกษา กว่า 16 ประเทศ ได้นิยาม “เสถียรภาพในพื้นที่ทางไซเบอร์ (Cyberstability)” ว่า “เป็นเงื่อนไขที่ทั้งบุคคล และสถาบันต่าง มีความมั่นใจในความสามารถของตน ในการใช้บริการทางไซเบอร์ได้อย่างมั่นคงปลอดภัย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจะถูกจัดการด้วยสันติ และความตึงเครียดจะได้รับการแก้ไขในทุกกรณี”

เสถียรภาพ เป็นสิ่งที่อยู่ในกฎหมายระหว่างประเทศ และควรนำมาใช้กับพื้นที่ทางไซเบอร์ ซึ่งรายงานของ GGEs ได้ ยืนยันในประเด็นนี้เช่นกัน แต่การมีสนธิสัญญากฎหมายระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันนั้นเป็นลำดับขั้นถัดไปบรรทัดฐานของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นสิ่งที่อ่อนตัวซึ่งอยู่ระหว่างสนธิสัญญาที่เข้มงวด และการเพิกเฉยไม่ปฏิบัติสิ่งใดเลย ซึ่งบรรทัดฐานสามารถเกิดควบคู่ไปกับกฎหมาย แต่จะมีความเป็นพลวัตมากกว่าในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเทคโนโลยี GCSC ได้เสนอบรรทัดฐาน ดังนี้ (1) บรรทัดฐาน จะต้องไม่แทรกแซงแกนหลักสาธารณะของอินเทอร์เน็ต ซึ่งหมายถึงภาครัฐอาจไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับ “คำพูดเสรี (Free Speech)” หรือเนื้อหาออนไลน์ แต่ไม่ควรเข้าไปแทรกแซงแกนหลัก เช่น ระบบ Domain Name เป็นต้น (2) รัฐ และตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ ต้องไม่สนับสนุนปฏิบัติการไซเบอร์ ที่มีความตั้งใจในการขัดขวาง

โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการเลือกตั้ง ประชามติ หรือการลงคะแนนเสียง (3) รัฐและตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ ไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับสินค้า และบริการในขั้นการพัฒนา หรือการผลิต การมีห่วงโซ่อุปทานที่ไม่ปลอดภัย แสดงให้เห็นถึงภัยคุกคามสำคัญต่อเสถียรภาพของพื้นที่ทางไซเบอร์ (4) รัฐและตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ ไม่ควรเกณฑ์เอาทรัพยากรสาธารณะโดยทั่วไป นำไปใช้เป็น “Botnet” ซึ่งเป็นกลุ่มอุปกรณ์ที่ติดมัลแวร์ และถูกทำให้พร้อมรับคำสั่งจากแฮกเกอร์ (5) รัฐ ควรสร้างกรอบการทำงานที่โปร่งใสอย่างเป็นขั้นตอน ในการเข้าถึง ไม่ว่าจะสถานที่และเวลาใด เพื่อเปิดเผยจุดเสี่ยงต่อสาธารณะ หรือข้อบกพร่องในระบบสารสนเทศ หรือเทคโนโลยี (6) ผู้พัฒนาและผู้ผลิตสินค้า และบริการที่ต้องขึ้นอยู่กับเสถียรภาพของพื้นที่ทางไซเบอร์ ควรให้ความสำคัญกับความมั่นคงปลอดภัย ดำเนินการในสิ่งที่จำเป็น เพื่อให้แน่ใจว่าอุปกรณ์ของตนจะปราศจากจุดเสี่ยง มีการจัดการข้อบกพร่องเมื่อถูกตรวจพบ และมีความโปร่งใสเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน (7) รัฐควรบังคับใช้กฎหมายที่เป็นมาตรการที่เหมาะสม ประกอบด้วย กฎหมายและระเบียบ เพื่อสร้างความมั่นใจใน “สุขอนามัยทางไซเบอร์ (Cyber Hygiene)” พื้นฐาน และ (8) ตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ ไม่ควรมีส่วนร่วมในปฏิบัติการโจมตีทางไซเบอร์ และรัฐควรป้องกันกิจกรรม และตอบสนองต่อกิจกรรมดังกล่าวหากเกิดขึ้น

ASPI สรุปว่า ถ้าพึ่งการใช้บรรทัดฐานดังกล่าวไม่อาจรับประกันถึงเสถียรภาพในพื้นที่ทางไซเบอร์ ควรใช้ควบคู่กับหลักการ และมาตรการสร้างความเชื่อมั่นจากภาคส่วนอื่น สำหรับการเริ่มต้น ในระยะยาว รัฐควรพิจารณาถึงบรรทัดฐานในการปรับปรุงความร่วมมือ การจัดการความไม่แน่นอน หรือรักษาชื่อเสียงในการตอบสนองต่อแรงกดดันภายใน ซึ่งโลกยังอยู่บนหนทางอันยาวไกลจากการมี “ระบอบที่เป็นบรรทัดฐาน (Normative Regime)” สำหรับพื้นที่ทางไซเบอร์ แต่ GCSC อาจเป็นส่วนหนึ่งในการนำไปสู่จุดหมาย สำหรับประเทศไทย ควรสร้างบรรทัดฐานในพื้นที่ทางไซเบอร์ที่มีทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดการใช้ และทิศทางการพัฒนาให้เกิดการใช้งานสาธารณะในเชิงสร้างสรรค์ และขยายผลสู่ภูมิภาคต่อไป สำหรับกองทัพไทย ควรสนับสนุนการสร้างบรรทัดฐานดังกล่าว โดยไม่กระทบกับความมั่นคงของชาติ และต่อภูมิภาคอาเซียน

ที่มา : <https://www.aspistrategist.org.au/eight-norms-for-stability-in-cyberspace/>